

Fylkesmannen i Trøndelag / Trööndelagen fylhkenålma
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Oslo, 16.12.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/14003

Saksbehandler:
Hilde Skarra

Avgjørelse av klage på tillatelse til produksjon av rensefisk på Rødberg – MOWI Rensefisk avd. Rissa kommune

Fylkesmannen i Trøndelag sitt vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til MOWI Rensefisk avd. Rissa sitt settefiskanlegg for produksjon av rognkjeks og berggylt på lokaliteten Rødberg i Rissa kommune er påklaget av Fosen Naturvernforening. Klagen tas ikke til følge. Miljødirektoratet opprettholder Fylkesmannens vedtak.

Miljødirektoratet viser til klage fra Fosen Naturvernforening av 7. november 2013 oversendt Miljødirektoratet i brev av 24. november 2014 fra Fylkesmannen i Trøndelag. Klagen gjelder Fylkesmannens vedtak datert 30. oktober 2013 om tillatelse til å produsere stamfisk og settefisk av berggylt og rognkjeks på lokaliteten Rødberg i Rissa kommune. Vi viser også til tilleggsinformasjon fra bedriften oversendt i e-post av 15. april 2016, 21. september 2018, 5. oktober 2018 fra Fylkesmannen samt utslippsberegninger fra bedriften i e-post av 24. oktober 2018. I tillegg til sist oversendt produksjonsinformasjon og resultat fra kartlegginger i e-post datert 4. oktober 2020. Vi beklager den lange saksbehandlingstiden.

Fylkesmannens vedtak

Marine Harvest Norway AS (nå MOWI Rensefisk avd. Rissa) heretter kalt MOWI Rissa sin søknad om tillatelse til produksjon av rensefisk ble oversendt fra Trøndelag fylkeskommune 27. juni 2013. Anlegget har tidligere blitt benyttet til oppdrett av torsk.

Fylkesmannen i Trøndelag ga tillatelse etter forurensningsloven til etablering av settefiskanlegg for produksjon av 150 tonn berggylt og rognkjeks pr. år og maks fôrforbruk på 180 tonn i vedtak 30. oktober 2013. Tillatelsen ble gitt på visse vilkår, med bl.a. krav til rensing av utslippene og krav om utarbeidelse av overvåkningsprogram for å avdekke eventuelle effekter av utslippet på naturmangfoldet i området.

MOWI Rissa fikk deretter tillatelse etter akvakulturloven til produksjon av rensefisk i brev av 13. november 2013 fra Trøndelag fylkeskommune. Bedriften ba i ettertid Fylkesmannen om utsatte frister for bl.a. etablering av renseanlegg, utarbeidelse av slamhåndteringsplan og

overvåkingsprogram samt plassering av utslippspunkt, og fikk med bakgrunn i dette endret tillatelse 17. mars 2014.

Klagers anførsler

Fosen Naturvernforening har påklaget vedtaket om å tillate produksjon av rensefisk på lokaliteten Rødberg.

I klagen datert 7. november 2013 anfører Fosen Naturvernforening at utslippet fra anlegget vil bli midt i det marine verneområdet, ved friluftsområdet på Rødberg og ved det regionalt viktige våtmarksområdet - naturreservatet Grønningsbukta. Klager mener det er fare for at verneverdiene og -formålet blir satt til side, og videre at tiltaket vil være i strid med forvaltningens generelle retningslinjer for beskyttelse av fremtidige marine verneområder. Området er artsrikt og opptil 15 av 17 norske kaldtvannskoraller er påvist i området. Det følger av retningslinjene at aktiviteter som kan føre til nedslamming av korallrev og nye aktiviteter eller utvidelser av eksisterende aktiviteter som kan føre til skade i forhold til aktuelt verneformål og verneaktivitet, skal unngås. Videre viser klager til at området Rødberg er utpekt som "referanseområde" som ifølge retningslinjer for marine verneområder bør bevares mest mulig uberørt i forhold til den eller de aktiviteter de er ment å være referanseområde for.

Klager presiserer at det ikke finnes miljørapporter fra korallområdene og naturreservatet som viser dagens situasjon og de senere års påvirkning fra flere forskjellige kilder, og at dette må på plass før en kan vurdere planene nærmere. Det vises videre til at koraller kan bli utsatt for nedslamming og at ulike typer kjemikalier og antibiotika fra driften av anlegget kan blir spredd til det omkringliggende miljø.

Klager anfører også at feltrapporten fra 2003 som lå til grunn for tillatelsen var for gammel, og trekker habiliteten til konsulenten i tvil. Videre at miljøundersøkelsen (MOM-B) fra 2013 er mangelfull. Klager mener også at konklusjonene i risikorapporten utført av Rådgivende Biologer i 2013 er tvilsomme ettersom rapporten er betalt av oppdretter, og at den ikke inneholder resultater fra nyere undersøkelser.

Klager viser til at det er registrert flere andre forurensningskilder i området og at det derfor ikke kan tillates flere utslipp i det sårbare området. Klager påpeker at nitrogenutslippet vil øke med 40 % i forhold til tidligere drift og at tidligere uttalelser fra fylkesmannen ikke kan brukes. I tilfelle klagen ikke fører frem anmoder klager om at det må kreves rensing med fineste filter (40 µm).

Fosen Naturvernforening ber om oppsettende virkning.

Vi viser for øvrig til Fosen Naturvernforenings klage av 7. november 2013.

Bedriftens kommentarer til klagen

Fylkesmannen oversendte klagen til MOWI Rissa for kommentarer. MOWI Rissa kommenterte klagen i brev til Fylkesmannen i Trøndelag 21. august 2014, og anførte i hovedsak følgende:

MOWI Rissa ser på Rødberg-området i likhet med Fosen Naturvernforening som unikt og verdifullt, og har et mål om at området skal forbli uberørt av aktiviteten ved landanlegget for rensefisk. MOWI Rissa mener tilpasninger i produksjonen samt overvåkning av biotopene fra 2014 (ihht. NS 9435) vil bidra til minimering av risiko for påvirkning i områdene utenfor, og være viktige for intern og ekstern kontroll.

Bedriften skriver videre at det planlegges investeringer i resirkuleringsteknologi slik at 99 % av sjøvannet kan gjenbrukes. Det øvrige vannet som brukes skal gå gjennom et trommelfilter med silstørrelse på 40 µm. Håndtering av slam med saltinnhold er en utfordring som skal løses.

MOWI Rissa viser til at hovedstrømmen ved utslippspunktet går i retning ut av fjorden, og at avløpsvannet føres i motsatt retning av hardbunnskorallrevet. Tiltak i form av etablering av resirkuleringsanlegg og rensing av resterende avløp vil begrense faren for miljøbelastning.

Fylkesmannens merknader til klagen

Fylkesmannen har kommentert klagen i oversendelsesbrevet av 24. november 2014.

Fylkesmannen viser til at de under saksbehandlingen vurderte at saken ikke var godt nok opplyst og påla bedriften å gjennomføre en mer utfyllende risikovurdering av utslippet for bedre å kunne vurdere hvilke effekter tiltaket kan ha på verneverdiene i området.

Fylkesmannen mener at miljøundersøkelsene som lå til grunn for saksbehandlingen ga et godt nok grunnlag for å fatte vedtak etter forurensningsloven i denne saken. Videre betviler ikke Fylkesmannen habiliteten til Rådgivende Biologer. Fylkesmannen deler likevel klagers bekymring for tilstedeværelse av mange utslippspunkt i og i nærheten av marine verneområder og er enig med klager i at kunnskapsgrunnlaget for tilstandsvurderingene kunne vært bedre.

Fylkesmannen har vurdert at rensekraft fastsatt i tillatelsen er tilstrekkelig for å hindre ytterligere forringelse av økologisk tilstand i vannforekomsten. Fylkesmannen viser også til vilkår i tillatelsen om at resultater fra oppfølgende undersøkelser skal legges inn i Vannmiljø-systemet.

Fylkesmannen har i brev av 6. august 2014 gitt avslag på Fosen Naturvernforening sitt krav om oppsettende virkning på Fylkesmannens vedtak. Fylkesmannen fant ikke at klagen ga grunnlag for å endre vedtaket.

Tilleggsopplysninger

I etterkant av oversendelse av klagesak til Miljødirektoratet har Fylkesmannen vært på befaring på anlegget og bedt om ytterligere opplysninger fra MOWI Rissa for å klargjøre status for drift, produksjonsforhold og overvåkningsprogram. MOWI Rissa har svart på spørsmål fra Fylkesmannen i e-poster datert 15. april 2016 og 21. september 2018. For å få utdypet noen av opplysningene ble det avholdt møte mellom Fylkesmannen og bedriften 24. september 2018. Miljødirektoratet fikk oversendt opplysningene fra Fylkesmannen i e-post datert 5. oktober 2018 samt utslippsberegninger fra bedriften i e-post av 24. oktober 2018.

Etter dette har forvaltningsplanen for Rødberget marine verneområde vært på høring sammen med Grønningsbukta naturreservat. Forvaltningsplanen for Rødberget ble godkjent 26. august 2020 av Fylkesmannen i Trøndelag. Det er i planen lagt til grunn at MOWI Rissa har et landbasert

oppdrettsanlegg på Rødbergneset med en utslippsledning som ligger på ca. 5 meters dyp dreid mot vest og en hovedinntaksledning for sjøvann på ca. 90 meters dyp med en back-up på ca. 70 meters dyp. Det er videre lagt til grunn at det vil være behov for vedlikehold og oppgradering av eksisterende ledninger, men utsetting av nye rørledninger eller forandring av plassering krever at det søkes dispensasjon etter verneforskriftens § 5 bokstav B.

Videre er det i forvaltningsplanen for Rødberget vist til strenge krav til rensing av utslipp fra oppdrettsanlegget samt krav om overvåking av korallrevet og Grønningsbukta i forbindelse med utslippene.

Store deler av Grønningsbukta naturreservat overlapper med Rødberget marine verneområde. Arbeidet med forvaltningsplan for Grønningsbukta naturreservat er i gang. Her vil to verneforskrifter gjelde, og det er den strengeste vernebestemmelsen som vil være avgjørende.

Miljødirektoratets vurdering

Klager anses for å ha rettslig klageinteresse, og for å ha fremsatt klagen innen utløpet av klagefristen, jf. forvaltningsloven § 29.

Miljødirektoratet har i likhet med Fylkesmannen vurdert at det ikke er risiko for at det skal oppstå alvorlig eller irreversibel skade som følge av Fylkesmannens vedtak og har derfor vurdert at klagen ikke gis oppsettende virkning.

Miljødirektoratet skal som klageinstans se til at Fylkesmannen under behandling av saken har fulgt de lover, forskrifter og saksbehandlingsregler som gjelder på området. Miljødirektoratet kan prøve alle sider av saken, også de skjønnsmessige vurderingene som Fylkesmannen har gjort og ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34.

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkår, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11. Forurensningsmyndigheten skal som del av dette vurdere om kravene i vannforskriften er til hinder for at de kan gis tillatelse. Videre skal prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer for vurderingen.

Utslippet fra anlegget føres ut i vannforekomsten Rødbergneset-Bekkjanaset (0320040500-17-C). Denne vannforekomsten er beskrevet som beskyttet kyst/fjord. Økologisk tilstand er nå vurdert til god og ingen risiko for ikke å nå miljømålet, ifølge nettstedet vann-nett.no. Miljødirektoratet vurderer at vannforskriftens § 4 ikke er til hinder for tillatelse til virksomheten med de vilkår som er satt.

Miljødirektoratet har i vurderingen av klagen tatt utgangspunkt i anførslene knyttet til de forurensningsmessige effektene som følge av omsøkt produksjon, samt anførsler knyttet til saksbehandlingen. Når det gjelder vurderingen av øvrige konsekvenser for dyrevelferd, fiskehelse og smittespredning er dette tema som ligger innenfor myndighetsområde til Mattilsynet og Fylkeskommunen. Mattilsynet fastholdt i sitt klagevedtak datert 30. januar 2014 å gi tillatelse til å produsere rensefisk på inntil 150 tonn pr. år. Vi viser også til at den arealmessige disponeringen er avklart. Tiltaket er i tråd med Rissa kommunes arealplan som gjelder i området.

Forholdet til verneforskrifter for Rødberget marine verneområde, Grønningsbukta og Prestbukta
Klager anfører at det pågående vernearbeidet bør få en sentral betydning for om det skal gis tillatelse.

Opprettelsen av Rødberget marine verneområde er knyttet til bevaringen av helheten i Rødberg. Den største verneverdien i Rødberg er det store korallrevet som ligger i skråningen utenfor Rødbergheset. I tillegg er det rike bløtbunnsområder i Grønningsbukta og Prestbukta som gir et mangfoldig plante- og dyreliv, og som også er et viktig område for fugl og leve- og yngelområde for fisk.

Da tillatelsen fra Fylkesmannen ble gitt var vern av området ikke vedtatt. Rødberget er nå formelt vernet gjennom forskrift 17. juni 2016 nr. 691 om vern av Rødberget marine verneområde i Rissa kommune, Trøndelag fylke. Forskriften er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 34 jf. § 39 og § 62. Forvaltningsplanen for området ble godkjent 26. august 2020 av Fylkesmannen i Trøndelag. Verneområdet dekker et område på nordsiden av Trondheimsfjorden med grunne sjøområder med rik bunndyrsfauna ved Grønningsbukta og Prestbukta. For verneområde Rødberg knytter verneformålet seg til overflate, sjøbunn og vannsøyle. Verneverdien er knyttet til bevaring av helheten i Rødberget, særlig områdets økologiske funksjon med viktig korallrev og bløtbunnsområder som gir et relativt rikt og mangfoldig plante- og dyreliv og gjør området til et viktig næringsøk-område for fugl og leve- og yngelområde for fisk.

Miljødirektoratet gjorde som overordnet forvaltningsmyndighet for områdevern en vurdering av hvilken betydning opprettelsen av verneområdet ville ha for driften av produksjonsanlegget for rensefisk. Dette ble gjort i brev til MOWI Rissa datert 30. juni 2016 og 22. februar 2017 i forbindelse med erstatningsspørsmål knyttet til vernet. Verneforskriften regulerer aktivitet og tiltak innenfor grensen for det marine verneområdet. Det ble av Miljødirektoratet vurdert at vernet ikke medfører restriksjoner på eksisterende drift ettersom selve anlegget ligger på land og er utenfor vernegrensen. I vurderingen var det også lagt til grunn at anlegget har rørgater som strekker seg inn i verneområdet, og at vanlig vedlikehold av eksisterende anlegg innenfor grensen til verneområdet er tillatt. Dersom man skal iverksette nye tiltak innenfor grensen for verneområdet ble det presisert at dette vil kreve dispensasjon fra vernebestemmelsene. En eventuell søknad om dette må rettes til Fylkesmannen i Trøndelag, som er forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Redegjørelsen over viser at drift av anlegget i tråd med kravene i tillatelsen vil være forenelig med verneforskriften for Rødberget marine verneområde.

Betydningen av nye opplysninger om utslippspunkt

I utslippstillatelsen etter forurensningsloven er det ikke gitt spesifikke føringer for hvor avløpsledningen skal ligge. I henhold til tillatelsen skal avløpsvannet føres ut i resipienten på en slik måte at innblanding i vannmassene er best mulig. Opplysninger om faktisk utslippspunkt har vært uklare. Ved ROV-inspeksjonen 3. november 2015 utført av AquaStructures ble det avdekket at utslippspunktet ikke lå ved posisjonen som var oppgitt i søknaden. Den oppgitte posisjonen har også vært lagt til grunn for tillatelsene gitt av fylkesmannen i hhv. 2006 og 2009. Undersøkelsen viste at eksisterende avløpsledning var avsluttet på grunnere vann enn tidligere antatt, dvs. på 1,5 til 2 m dyp rett utenfor pumpestasjonen.

Ifølge notat 16. mars 2016 fra Prof. Jon-Arne Sneli ved Trondheim biologiske stasjon ble MOWI Rissa anbefalt å føre utslippsledningen ut til et dyp under sprangsjiktet på ca. 10 m dyp, for å sikre god innblanding med utstrømmende fjordvann. Anleggelse av nytt utslippspunkt vil imidlertid kunne komme i konflikt med verneforskriften for området. Fylkesmannen var på befaring på anlegget i juni 2016. På det tidspunktet var anlegget ikke i full drift og renseløsningene ikke helt på plass. Bedriften redegjorde for utfordringene med plassering av utslippsledningen. I brev av 23. januar 2018 ba Fylkesmannen om oppdaterte opplysninger om bl.a. driftsforhold, renseanlegg og utslippspunkt fra MOWI Rissa.

Ifølge opplysningene fra MOWI Rissa i notat (2018/1770) og møte med Fylkesmannen i Trøndelag 24. september 2018 går avløpet fra én av tre avdelinger via et trommelfilter og føres til sjø rett utenfor fyllingen/ved land. Avløpet fra de to andre avdelingene går gjennom hvert sitt trommelfilter og blir ført ut via utslippspunktet på 1 ½ - 2 meters dyp. Det faktiske utslippspunktet for rørledningen ligger dermed utenfor grensen til det avsatte verneområdet. Nøyaktige posisjoner for utslippspunktene fra anlegget er bekreftet av MOWI Rissa i vedlegg til e-post datert 4. oktober 2020.

Fordi rørledningene viser seg å ligge utenfor verneområdet blir de ikke berørt av verneforskriften for Rødberget. En eventuell forlengelse inn i verneområdet vil imidlertid kreve dispensasjon fra forskriften, jf. omtale av dette over.

Utslippspunktets betydning for vurderingen etter forurensningsloven vil bli omtalt nedenfor.

Rensekrav og økte utslipp

Klager anfører at det ikke er gitt noen tidsfrist for å få på plass renseanlegget, at anlegget vil føre til økte nitrogenutslipp og at det vil overskride områdets tåleevne. Skal utslippene tillates må det stilles vilkår om rensing med fineste filter (40 mikrometer).

MOWI Rissa har i e-post til Miljødirektoratet datert 4. oktober 2020 redegjort for renseanlegget. Oppdrettsanlegget består av tre avdelinger. 2 avdelinger har gjennomstrømning og én avdeling har resirkulering (RAS). Gjennomstrømningsavdelingene har trommelfiltre med filteråpning 40 µm, mens RAS-avdelingen har et trommelfilter med filteråpning på 60µm. Forbruket av vann er vesentlig lavere i RAS-avdelingen enn i gjennomstrømningsavdelingene. Alt slam blir pumpet til en felles slamtank, med et overløp som går tilbake til trommelfiltre. Vannet blir presset ut av slammet med en skrupresse og går til avløp, mens avvannet slam blir samlet opp. Avløpsrensing fra den ene avdelingen ble koblet på sommeren 2019, mens avløpsrensing fra de to andre avdelingene ble koblet på i desember 2019. Siden desember 2019 har hele renseanlegget vært operativt og samlet opp alt slam som filtreres ut av anlegget.

Fylkesmannen la til grunn for sitt vedtak en gradvis økning i produksjonen. Det har vært lav produksjon ved anlegget frem til 2018. Selskapet opplyste at det i 2016 samlet sett ble produsert 38,8 tonn for både berggylt og rognkjeks. I 2017 var produksjonen samlet sett på 66,7 tonn. Totalproduksjonen for 2018 og 2019 var hhv. 95,4 tonn og 69,8 tonn. Dvs. at produksjonen har vært innenfor rammen på 75 tonn i tillatelse som ble gitt i 2006 uten rensekrav, unntatt i 2018.

I 2014 gjennomførte MOWI Rissa tre serier med målinger av BOF, SS og total nitrogen i avløpsvannet. Verdiene av suspendert stoff (SS) varierte unormalt mye, og det ble antydnet metodiske utfordringer

med bl.a. å få tatt gode blandprøver. I 2016 ble det gjort nye analyser av SS, men heller ikke disse ble vurdert å være særlig pålitelige. Det ble derfor gjort beregninger av utslipp av SS og BOF basert på fôrmengde, både urensa og rensa utslipp med nåværende produksjon og med en økning til 180 tonn fôr. Beregningene ble basert på faktorer for matfiskproduksjon av laksefisk i sjøvann. I årsrapporten for avløp for 2019 gjennomført av Rådgivende Biologer er det gjort både beregninger og målinger av utslipp, samt beregning av rensegrad som er vurdert opp mot krav i tillatelsen. Basert på fire målinger i avløp fra 2019 er det beregnet en rensegrad for organisk stoff (TOC) på 68 %.

Ved å måle mengde oppsamlet slam kan man også beregne rensegrad i forhold til brutto produksjon. Ettersom renseanlegget ikke var operativt for hele anlegget før i desember 2019 og veiing av slam først loggført fra januar 2020 har det ikke vært mulig å beregne rensegrad ut fra slambetraktninger i 2019.

Selv om grunnlaget for beregninger av utslipp er usikre, antyder Rådgivende Biologer i avløps-årsrapporten for 2019 at utslippene er innenfor krav i tillatelsen, med 65 % reduksjon av partikler (SS) og 60 % reduksjon av organisk stoff (TOC)¹. Fosfor er i stor grad bundet til partikler og vil i større grad bli fanget opp på trommelfilter enn nitrogen (som er et ekskresjonsprodukt som blir skilt ut over gjellene).

Miljødirektoratet er enig med klager i at økende produksjon vil føre til økte utslipp av nitrogen, men sammenlignet med tradisjonelle oppdrettsanlegg i sjø er dette et lite anlegg. Etter Miljødirektoratets vurdering tilsier den lave produksjonen i seg selv liten risiko for uakseptable miljøeffekter som følge av økte nitrogenutslipp. Strømmålingene viser gjennomgående sterk strøm som vil gi en god spredning og fortynning av utslippet.

Rensing i tråd med kravene i tillatelsen og oppsamling av slam vil redusere risiko for uønskete miljøeffekter fra anlegget. Etter vår vurdering er det derfor ikke nødvendig med strengere rensekrav med den produksjonen som pågår nå. Dersom overvåking i fremtiden viser økt påvirkning fra anlegget på naturmangfoldet i området kan det gi grunnlag for å skjerpe kravene i tillatelsen, jf. forurensningsloven § 18.

Det er en utfordring ved utslippet fra anlegget at utslippsledningen ligger nært land og i et grunt område, slik at usikkerhet om mulig påvirkning av utslippene til nærliggende strandområder øker. Samtidig vil større avstand fra utslippspunktet til korallforekomstene i verneområdet redusere risikoen for påvirkning fra utslippet.

Miljøundersøkelser og overvåkingsprogram

Klager anfører at det var mangelfull kunnskap om bl.a. korallområdet og annet viktig naturmangfold i nærheten som viser dagens situasjon og de senere års påvirkning fra ulike kilder. Videre anfører klager at søknaden henviser til en foreldet feltrapport av dårlig kvalitet, og sår samtidig tvil om konsulentens habilitet.

¹ Ved overvåking av avløp fra settefiskanlegg anbefales det nå å benytte TOC (total organisk karbon) istedenfor BOF5 som målemetode.

Det er i tillatelsen stilt krav om utarbeidelse av et overvåkingsprogram for å kartlegge eventuelle effekter på naturmangfoldet innenfor utslippets influensområde. Fristen for dette var opprinnelig 1. mars 2014, men den ble utsatt til 1. mai 2014 i Fylkesmannens vedtak 17. mars 2014.

Overvåkingsplan ble utarbeidet først i 2018. Den ble laget av Aqua kompetanse på oppdrag fra MOWI Rissa og ble oversendt Fylkesmannen 8. mai 2018. Den inneholder forslag til overvåking av koraller, fuglereservat og ålegress. Dersom det blir gjort funn av koraller skal MOWI Rissa ifølge planen kontakte Fylkesmannen og Havforskningsinstituttet for å sette opp en videre overvåkingsplan.

Det ble som del av overvåkingsprogrammet gjort en ROV-kartlegging i 2020 utført av Aqua kompetanse. Det ble gjort undersøkelser langs åtte transekt innenfor Rødberg marine verneområde. Undersøkelsesområdet varierte fra 5 til 160 meters dyp og det ble gjort funn av seks forskjellige arter koralldyr og enkelte områder med større ansamlinger av koraller, bl.a. øyekorallen *Lophelia* som er kategorisert som nær truet iflg. artdatabanken liste over rødliste for naturtyper. Aqua kompetanse har anbefalt MOWI Rissa å fortsette overvåking i et avmerket område der de største korallforekomstene ble funnet, i sommerhalvåret hvert 3. år.

Aqua kompetanse gjorde ikke funn av ålegressenger i feltkartlegging med slepekamera fra båt i Grønningsbukta og Prestbukta den 13. august 2020, men observerte enkeltstrå av ålegress som fløt på vannet og antydte en liten eng innenfor en av moloene.

I en fuglekartlegging 5. juli 2018 i Grønningsbukta, Prestbukta og Rødberget havneområdet ble det observert totalt 18 fuglearter og 747 individer. Av disse var tre arter rødlistet, inkludert fiskemåke (NT), storspove (VU) og hettemåke (VU).

Etter Miljødirektoratets vurdering burde det vært stilt krav om gjennomføring av undersøkelser før anlegget ble satt i drift. En kartlegging for å avdekke eventuelt sårbart naturmangfold ville gitt et bedre grunnlag for vurdering av om og eventuelt på hvilke vilkår tillatelse etter forurensningsloven bør gis. Det ville også gitt et bedre utgangspunkt for å vurdere påvirkningen fra anlegget over tid.

Etter vår vurdering var imidlertid kunnskapsgrunnlaget Fylkesmannen hadde ved behandlingen av søknaden tilstrekkelig til å gi tillatelse til utslippene fra anlegget. Vi mener videre at gjennomføring av det foreslåtte overvåkingsprogrammet vil sikre at Fylkesmannen over tid kan følge med på anleggets påvirkning på korallforekomster i området. Dersom det i fremtiden avdekkes negativ påvirkning kan det gi grunnlag for å endre tillatelsen, jf. forurensningsloven § 18.

Til klagers anførsler knyttet til kvaliteten på undersøkelsene vil vi bemerke at Fylkesmannen vurderte søknaden som ikke godt nok opplyst og påla selskapet å gjennomføre en risikovurdering av utslippet og andre faktorer ved endringen i brev av 25. juli 2013.

Når det gjelder anførselen om habilitet og uavhengighet henvises det til både feltundersøkelsen fra 2003 utført av oppdrettskonsulenten på Fosen og risikovurderingen utført av Rådgivende Biologer. Feltundersøkelsen er etter vår vurdering mindre relevant som følge av at det ble utarbeidet en risikovurdering av Rådgivende biologer i 2013, selv om det i rapporten vises til data fra undersøkelsen fra 2003. Vi ser derfor ikke grunn til å gå nærmere inn i vurderingen av uavhengigheten til konsultentselskapet som gjorde undersøkelser i 2003. Når det gjelder habiliteten

til Rådgivende Biologer er vår vurdering, i likhet med Fylkesmannen, at det ikke er grunnlag for å ha mistillit til konsultentselskapet på bakgrunn av at rapporten er betalt av oppdretter. Det er vanlig praksis at oppdrettsselskapet bekoster undersøkelser som pålegges av Fylkesmannen.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering har vi kommet frem til at Fylkesmannens vedtak bør opprettholdes. Vi har lagt stor vekt på at anlegget er lite og at produksjonsøkningen tillatelsen åpnet for ikke ble tatt i bruk de første årene.

Sammenlignet med akvakulturanlegg i sjø er den omsøkte produksjonen på Rødberget svært liten. Selv om utslipp vil øke med omsøkt produksjon, mener vi den lave biomassen sammenholdt med renskrav i stor grad vil bidra til å redusere risikoen for uønsket forurensning i den lokale resipienten. Vi legger videre til grunn at partikkelutslipp ved full utnyttelse av tillatelsen ikke vil øke sammenlignet med tidligere drift som følge av at det er etablert rensing og oppsamling av slam.

Ettersom det i etterkant av Fylkesmannens behandling av søknaden om utslippstillatelse er avdekket at utslippsledningen slutter på 1 ½ - 2 m dyp kan det etter vår vurdering være en viss risiko, spesielt i sommerhalvåret, for at avløpsvannet blir ført til overflaten som potensielt kan føre til uønsket påvirkning av nærliggende strandområder. En slik utvikling kan gi grunnlag for endringer i vilkårene i tillatelsen, jf. forurensningsloven § 18.

Miljødirektoratet vurderer det som lite sannsynlig at korallforekomstene innenfor verneområdet blir negativt påvirket av utslippet fra anlegget med den grunne plasseringen av utslippsledningen. Fylkesmannen bør imidlertid vurdere om det bør stilles krav til overvåking ut over det som planlegges i den foreslåtte overvåkingsplanen.

Miljødirektoratet bemerker at det er uheldig at det ikke ble stilt krav om at plassering av utslippspunkt, rensing av utslipp og vilkår om plan for overvåking og slamhåndtering var på plass før oppstart av anlegget. I denne saken har i tillegg sen og til dels mangelfull gjennomføring av kravene fra MOWI Rissa sin side gjort det utfordrende å vurdere betydningen av utslippene fra anlegget.

Som redegjort for nedenfor er Miljødirektoratet kjent med at anlegget skal overdras til ny eier som planlegger annen produksjon enn rensefisk. Det er derfor uvisst om gjeldende tillatelse vil være aktuell etter at dette vedtaket er fattet. Vi forslår derfor ikke konkrete endringer i tillatelsen, men vil bemerke at dersom anlegget vil bli drevet videre i henhold til gjeldende tillatelse bør Fylkesmannen på bakgrunn av nye opplysninger om utslippspunktet gjøre en ny vurdering av hvilke krav som bør stilles til miljøovervåking. Utslippet skjer på grunnere vann enn tidligere antatt, og influensområdet for utslippet bør derfor også defineres på nytt. Etter direktoratets vurdering kan det med fordel stilles krav om andre former for overvåking, herunder undersøkelser i form av sedimentprøver i området rundt utslippspunktet og makroalgesamfunn i nærliggende strandområder. Fylkesmannen bør i fremtiden dessuten følge opp anlegget tettere, uavhengig av eierforhold og produksjonsform.

Behov for ny tillatelse ved endringer i produksjonsform

Tillatelsen gjelder produksjon av 150 tonn rensefisk. Miljødirektoratet er i e-post fra MOWI 7. desember 2020 gjort kjent med at anlegget skal overdras til et selskap som planlegger produksjon av torsk på lokaliteten. En slik endring vil kreve ny tillatelse etter forurensningsloven.

Vi vil bemerke at Fylkesmannen i en eventuell ny tillatelse bør vurdere å stille andre krav til miljøovervåking slik at omfanget er egnet til å dokumentere eventuell miljøpåvirkning. Vi mener Fylkesmannen også bør vurdere å stille krav om årlig rapportering av biomasse, fôrforbruk og mengde oppsamlet slam for å få et bedre grunnlag for å vurdere renseeffekt og følge opp at utslippene er i tråd med tillatelse.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Fylkesmannens vedtak. Klagen gis ikke medhold.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Signe Nåmdal
avdelingsdirektør

Cecilie Kristiansen
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Likelydende brev til:

Fylkesmannen i Trøndelag	Pb 4710 Sluppen	7468	Trondheim
MOWI Rensefisk Avd. Rissa	Sandbakkveien 27	7105	Stadsbygd
Fosen Naturvernforening	Ytre Ringvei 32	7100	Rissa

Kopi til:

Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2567	7735	STEINKJER
-------------------------	---------------	------	-----------